

Výroba flámskej tetivy

Chris Boyton

Už ste sa niekedy zamysleli nad tým, ako dostala flámska tetiva svoje meno? Nuž, odpoveď je jednoduchá - bola vyrobená v Belgicku, flámskymi výrobcami lukov a následne sa dostala do Británie.

Táto tradícia má už dlhú dobu, síce neviem, akú dlhú, ale výroba tejto tetivy bola niekedy každodennou časťou života určitých častí tejto krajiny.

Nedávno som sa stal hrdým vlastníkom krásneho flámskeho luku na popinjay streľbu, ktorý bol vyrobený začiatkom 20. storočia a mal tradičnú konopnú tetivu. Keď som nedávno rozprával s členmi rodiny výrobcu luku, povedali mi, že tetiva mohla byť vyrobená pánom Gevaertom of Ghent, ktorý od 80-tych rokov ešte stále vyrába staré konopné a ľanové tetivy.

Tieto tetivy sú umeleckým dielom a pri bližšom preskúmaní tej mojej bolo vidno, že pozostáva z trojvrstvej obyčajnej slučky,

ktorá bola vyrobená z dlhých konopných vlákien po celej jej dĺžke s tromi vláknami hodvábu odlišných farieb.

Celá tetiva bola ukončená náterom zo šelaku po celej jej dĺžke, aby držala pokope. Tetiva nebola obandážovaná britským spôsobom omotávacou niťou, ale úzkym tkaným pásikom v takej hrúbke, aby pre strelca nebolo nutné použiť chránič prstov, alebo rukavicu.

Nebudem ďalej rozvadzať, ako boli tieto tradičné tetivy vyrábané, nakoľko by sa jednalo o celý rozsiahly článok, ale keď budem mať zozbieraný podrobný materiál a informácie, tak to bude podklad pre ďalší článok.

V tomto prípade som si na výrobu zvolil Dacron, aj keď osobne by som si zvolil Fast Flight, pretože tak isto, ako hodváb, sa nenatáhuje, poskytuje oveľa čistší výstrel a podľa môjho názoru menej kope. Ja ponechávam na každého, aby si zvolil materiál, aký sám chce, ale čokoľvek si zvolí, môže si urobiť rovnakú tetivu.

Pre moju tetivu som si zvolil 12 vlákien Dacronu, ktorý vyhovuje širokej škále sily luku, ale pre bezpečnosť doporučujem každému, aby si zvolil taký počet vlákien daného materiálu, aký doporučuje výrobca pre danú silu luku. Pretože je známa dĺžka tetivy od očka po očko, tak je to v podstate záležitosť 12 dĺžok tetivy a zhruba 21 palcov navyše. Nakoľko ročne vyrábam niekoľko kusov tetív, tak používam drevený nástroj na výrobu tetív, do ktorého je vyvŕtaný rad dierok, do ktorých potok môžem vložiť dve hmoždinky na takú vzdialenosť, akú dlhú tetivu potrebujem vyrobiť.

Rovnaký výsledok môže lukostrelec dosiahnuť jednoduchým nabitím radu klinčov do dosky.

Keď to mám urobené, tak si rozdelím tých 12 vlákien do troch zväzkov po 4 vlákna a spojím

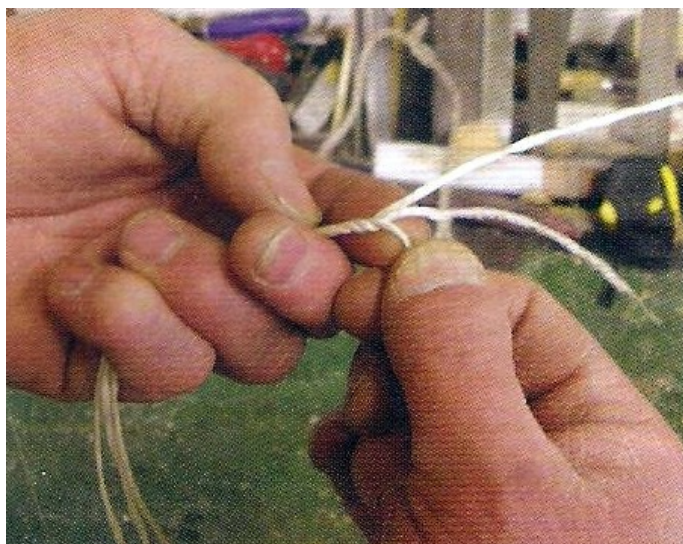
jednotlivé zväzky tak, by zúžený koniec jednotlivých zväzkov bol dlhý asi tri palce.

Keď mám takto pripravené všetky tri zväzky, tak vlákna navoskujem, aby sa spojili v dĺžke asi 12 palcov a zbytok zmotám do klobka, aby sa pri výrobe očka nezamotávali.

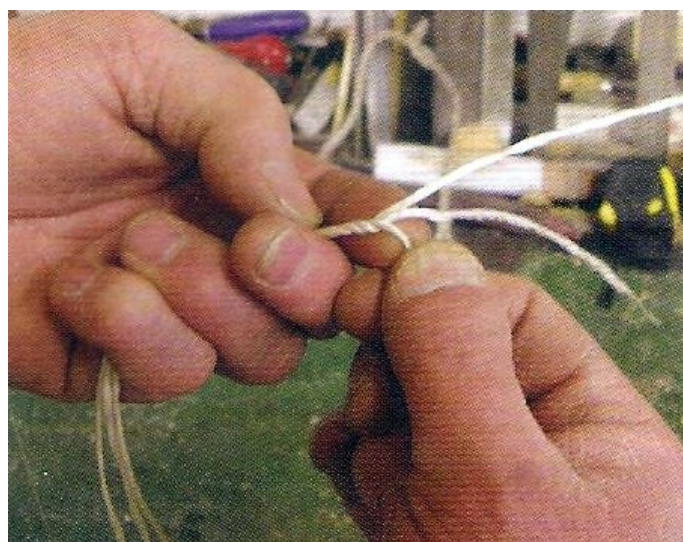

V tomto bode začína tá ťažšia časť celého procesu a síce vyformovanie slučky pre očko. To začnem tak, že spojím všetky tri zväzky vlákien dohromady asi 7 palcov od ich koncov, zmotám ich do pevnej šnúrky, ktorá pre tento luk bude dlhá asi 2,5 palca.

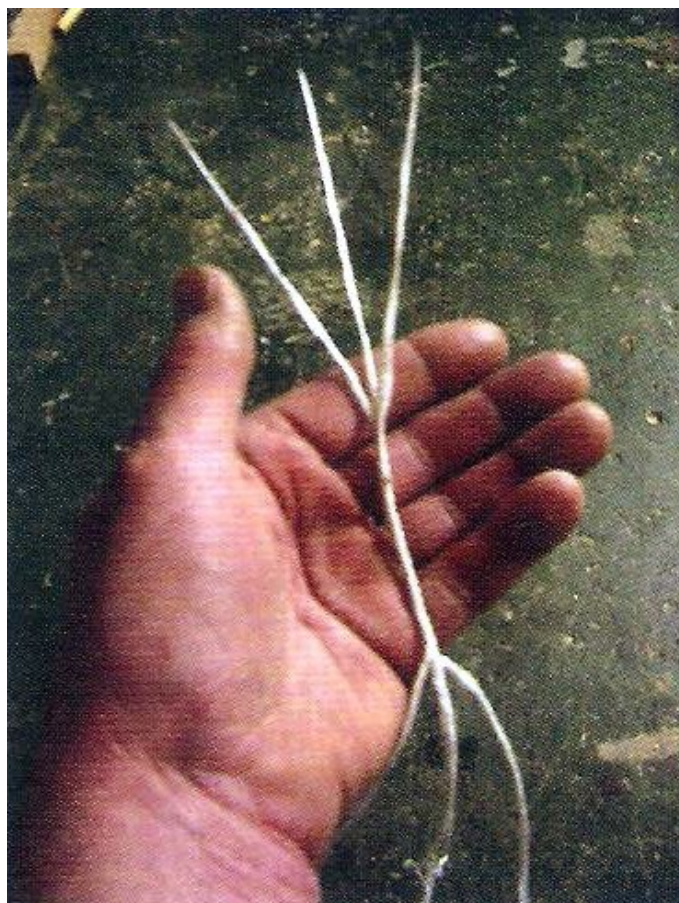

V tomto bode sa vyplatí troška sa s tou slučkou pohrať, aby ste dosiahli správne proporcie a po nasadení na luk nebola slučka príliš voľná, alebo príliš pevná.

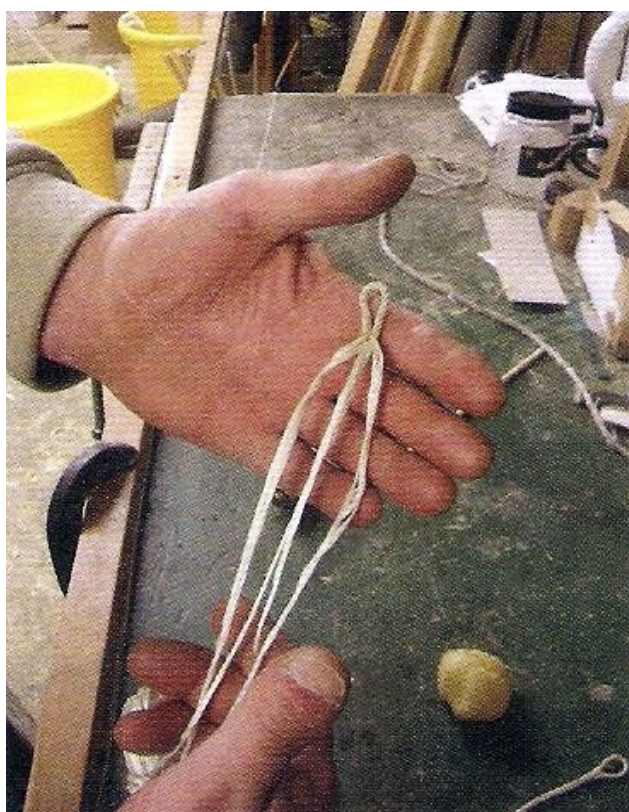
Samotný proces pletenia vlákien do pevnej šnúry nieje síce príliš ťažký, keď ste ho už raz robili, ale nezaškodí troška tréningu predtým, než sa pustíte do splietania zvyšku tetivy. Tri zväzky vlákien držte v ľavej ruke (u pravákov), tak ako je to na nasledovnom obrázku.

Začnite u horného zväzku. Jeden musí byť pevne obtáčaný okolo ostatných vlákien tak, že ho pevne ťaháte v smere hodinových ručičiek a súčasne smerom dole cez ostatné zväzky, kým sa nedostane dole a potom sa celý proces začne znova so zväzkom, ktorý je navrchu. Obtáčate ho v smere hodinových ručičiek cez ostatné vlákna až kým sa nedostane dole. To opakujete dovtedy, kým nemáte hotový potrebný kus tetivy.

Počas tohto procesu je potrebné väčšie množstvo vosku, aby vlákna pevne držali spolu a aby bol zabezpečený pevný úchop pre prsty. Keď ste už spokojný s dĺžkou takto vytvorenej šnúry, tak ju stočíte a vyformujete slučku, a tri voľné konce vlákien spojíte s tromi zväzkami vlákien. Použijete pri tom väčšie množstvo vosku.

Po spojení všetkých šiestich zväzkov vlákien do troch, pokračujete s výrobou vlastnej tetivy.

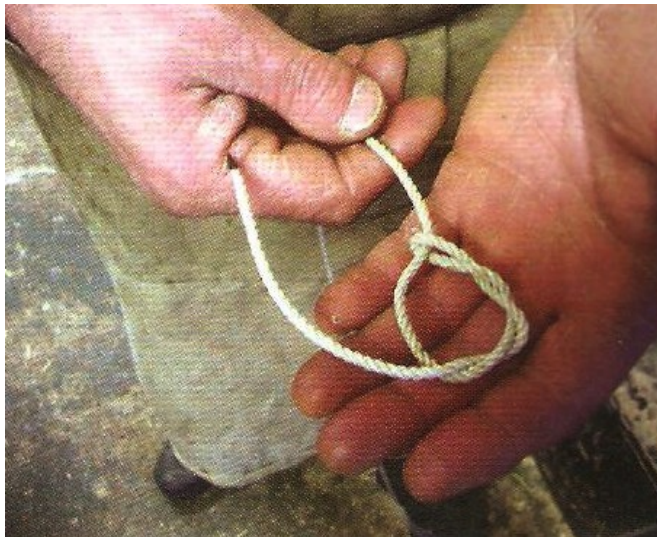

Ako sa budete s pletením tetivy vzdalovať od očka tetivy, tak sa vám postupne bude jej priemer znižovať, pretože postupne vám ostane už iba potrebných 12 vlákien, ktoré vyformujú vlastné telo tetivy.

V tejto časti procesu by ste mali mať pekne vyformované očko tetivy s postupne sa zužujúcim chvostíkom.

Po skontrolovaní, či očko skutočne pekne sedí na konci ramena luku, očko zavesíte na kolík a zbytok tetivy zmotáte, kým sa všetko lánko, ktoré máte v kľbku nerozmotá. Tetivu ovoskujete a posledných pár palcov vlákien spojíte do pevnej šnúry, pričom vlákna uťahujete rovnomerným ťahom. Pre pokračovanie budete potrebovať tetivu párkrát prevaľkať na rovnom povrchu nejakým hladkým plochým predmetom, aby ste urovnali všetky nerovnosti počas pletenia. Dbajte na to, aby konce vlákien boli pevne spojené, aby sa na koniec tetivy mohol urobiť lukostrelecký uzol.

Koniec tetivy by mal byť dostatočne dlhý pre vytvorenie tohto uzla plus pár palcov navyše, ktoré vám umožnia nastaviť výšku tetivy. Tento koniec tetivy je pomerne dosť dlhý, takže je potrebná trpezlivosť a je nutné kontrolovať napätie vlákien po každých pár otáčkach, či je rovnomerné, pretože v opačnom prípade by sa tetiva mohla rozplieť.

Mal by som dodať, že staré konopné tetivy mali vpletené extra zosilňujúce vlákno v hornej časti a občas to robím aj pri terajších, moderných, ale v podstate to nie je nutné za predpokladu, že vlákna sú dostatočne navoskované, pretože tým sa zabraňuje predčasnému vydretiu tetivy v očku a tým jej rýchlemu znehodnoteniu.

Zámerné som vynechal časť o omotávaní stredovej časti tetivy, pretože je to rovnaké, ako u moderných tetív a som presvedčený, že väčšina strelcov vie, ako sa to robí a bolo by to iba nosenie dreva do lesa. Po dokončení tetivy nezostáva už nič iné, iba opatrné zatavenie konca vlákien a ich spojenie obyčajným zapaľovačom.

Je zaujímavé, že pre záujem o strelbu zo silných lukov sa pomaly môžu vrátiť staré klasické materiály na výrobu tetív, aj keď v súčasnosti ich na strelniciach nenájdeme. Bolo by pekné urobiť v tejto veci malý prieskum. V 70.-tych rokoch, keď som strieľal zo silného luku, som skúšal trochu fušovať do použitia starých materiálov, ale v tom čase bolo dostupné iba bielené ľanové vlákno a to praskalo bez predchádzajúceho varovania, pokiaľ tetiva nebola urobená dostatočne hrubá, ale to zase zabraňovalo nasadzovaniu končička šípov.

Teraz, keď vláda Európy znova povoľuje sadenie konope, ktovie, možno sa v dohľadnej dobe znova dočkáme časov, keď sa na lukoch objavia staré klasické materiály.

Podľa The Glade preložil I. Lyócsa